

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تلخیص تاریخ قرآن

www.ketab.ir

مجید گل محمدی

سرشناسه	: گل محمدی، مجید، ۱۳۵۱
عنوان و نام پدیدآور	: تلخیص تاریخ قرآن/ مجید گل محمدی
مشخصات نشر	: تهران: شاهکار گیتی، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	: ۱۷۰ ص
شابک	: 978-600-97025-5-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قرآن - تاریخ Qur'an - History - قرآن - جمع و گردآوری Qur'an - Collection - قرآن - کاتبان وحی Qur'an -- Writers of inspirations
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۸ت۸گ/۷۲BP
رده بندی دیویی	: ۱۹/۳۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۸۹۶۹۰

www.ketab.ir

تلخیص تاریخ قرآن

نویسنده: مجید گل محمدی	◆ ناشر: شاهکار گیتی
تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه	◆ چاپ اول: ۱۳۹۹
شابک: ۸-۵-۹۷۰۲۵-۶۰۰-۹۷۸	◆ قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

نشانی انتشارات شاهکار گیتی: تهران، خیابان شهید مطهری،
خیابان سلیمان خاطر، خیابان وراوینی، ساختمان شماره ۱۱، طبقه سوم، واحد ۷،
تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۰۱۷۶۷

پیشگفتار

قرآن کریم، بهترین و زیباترین کلامی است که خداوند حکیم نازل کرده است. قرآن، ماندگارترین اثر وحیانی است که از ملکوت آسمان بر زمین فرود آمده و عظیم‌ترین و کامل‌ترین، دین را برای بشریت به ارمغان آورده است. یکی از محورهای مهم مباحث علوم قرآنی، بحث نزول قرآن، چگونگی آن، زمان و مدت نزول، انواع و مراتب نزول قرآن است. بعد از بیان چند بحث مقدماتی به بحث نزول قرآن، می‌پردازیم.

قرآن، کلام اعجاز‌آمیز خداوند بزرگ است که برای هدایت بشر به رسول گرامی اسلام وحی شد. هم‌زمان با نزول این وحی الهی بر رسول گرامی اسلام، به‌وسیله یاران آن وجود مقدس، نوشته می‌شد و در مصحف‌ها نگهداری می‌گردید. این‌گونه نیست که فقط رسول گرامی اسلام آن را برای نسل‌های بعدی نقل کرده باشد. بلکه بسیاری از یاران بزرگوار آن وجود مقدس، برای نسل‌های بعد نقل کردند که این کتاب از ناحیه خدا بر رسولش نازل گردید. همان‌گونه که خود وحی منزل و کلام منیر برای عرب آن روزگار تازگی داشت، نام‌گذاری آن نیز مقرون به‌تازگی بود. دلیل این امر روشن بود؛ زیرا رسول گرامی اسلام از همان آغاز تولد تا بعثت و بعد از آن هجرت، دارای سلوک و مشی متفاوت با اعراب آن روزگار بود؛ بنابراین اگر حتی نام‌گذاری این مصحف شریف نیز یک نام‌گذاری منحصر به فرد و جدید باشد جای تعجب نیست؛ زیرا بنای رسول گرامی اسلام بر این بود که «طریقه‌ای جدید» در آن برهوت فرهنگی ایجاد نماید. این‌گونه است که خدای بزرگ به‌وسیله «معجزه ختمیه» اصطلاحاتی خلق می‌کند که برای اعراب جاهلی تازگی داشت. دلیل این کار نیز روشن بود چراکه کلمات شایع و مورد استفاده اعراب جاهلی توانایی حمل معانی اسلامی که به‌وسیله این الفاظ برای بشر نازل می‌گردید، نداشت؛ زیرا آن کلمات شایع و متعارف، محصول فکر و اندیشه، فرهنگ جاهلی بود و اسلام، مخالف فرهنگ جاهلی بود.

از طرفی، ایجاد اصطلاحات خاص اسلامی از دیده‌ای دیگر نیز حکایت داشت و آن دیده، دین بود که خدای بزرگ بدین وسیله می‌خواست، طبع اعراب را دچار تغییر و تحول نماید. نیز این کار باعث فرق‌گذاری بین فرهنگ اسلام و دیگر فرهنگ‌ها می‌گردید.

لذاست که خداوند چه برای مجموعه وحی خود و چه برای بخش‌های مختلف آن مانند «سوره و آیه» نام‌های جدیدی برمی‌گزیند که با نام‌هایی که اعراب برای کلام خود به کار می‌برد، فرق دارد. انتخاب به این نام‌ها بی‌ضابطه نبوده و میان این نام‌ها و ریشه‌هایی که این نام‌ها به آن برمی‌گردد، رموز و قواعد خاصی مراعات گردیده است برای این «مصحف شریف» نام‌های زیادی ذکر شده است. همه این نام‌ها نیز از سوی خداوند بزرگ به رسولش وحی شده است؛ اما از مجموع این نام‌ها دو نام شهرت یافته است.

این کتاب خلاصه‌ای از مجموعه پژوهش‌های علما و دانشمندان شیعی، سنی و اندیشمندان غربی در صحت کلام قرآن و تاریخ پیدایش قرآن می‌باشد. ویژگی این اثر در جمع‌آوری منابع لاتین، فرانسوی و عربی در ارتباط با بررسی پیدایش تاریخ قرآن است. بدون شک کاستی‌های این کار به تدوین‌کننده برمی‌گردد؛ و هدف از این اثر قدمی در احیا و شناسایی تاریخ قرآن کریم به جوانان ایران و کشورهای اروپایی است که آن‌شالله به‌زودی ترجمه آن در چاپ بعد حضورتان ارائه خواهد شد. خداوند بنده حقیر را در این راه مساعدت نماید و از شما نیز به خاطر کاستی‌های این تدوین پوزش می‌خواهم.

مجید گل محمدی

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۵

فصل اول

۱۱	چگونگی نزول قرآن.....
۱۱	قرآن چگونه کتابی است.....
۱۲	آغاز نزول قرآن کریم.....
۱۳	سه سال تأخیر نزول قرآن.....
۱۳	مدت نزول قرآن.....
۱۴	اولین آیه و سوره نازل شده بر پیامبر به روایات مختلف.....
۱۵	آخرین سوره و آیه.....
۱۵	پیامبر و چگونگی نزول قرآن «کاتبان وحی».....
۱۶	دیدگاه اول (کاتبان وحی).....
۱۸	دیدگاه دوم.....
۲۶	نتیجه و پایان بحث.....
۲۶	زبان وحی.....
۲۷	در اینجا بحث مختصری می‌آوریم:.....
۲۸	اعجاز قرآن.....
۲۹	مبارزه طلبی قرآن.....
۳۰	اعجاز در هماهنگی قرآن.....
۳۱	قرآن معجزه جاویدان.....
۳۱	اخبار غیبی در قرآن.....
۳۳	جنبه‌های اعجاز:.....
۳۴	رابطه نزول قرآن با بعثت پیامبر (ص).....
۳۴	مراحل نزول قرآن.....
۳۵	نوع نزول قرآن.....
۳۶	منشأ پیدایش دو دیدگاه کلی نزول دفعی و تدریجی قرآن.....
۳۷	حکمت‌های نزول تدریجی قرآن.....
۳۸	الف) حکمت‌های راجع به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم.....
۴۱	ب) حکمت‌های راجع به مردم (مسلمانان و غیر مسلمانان).....
۴۵	ج) حکمت‌های راجع به قرآن.....
۴۷	اسامی قرآن.....
۴۸	نام‌های مشهور قرآن.....

فصل دوم

۵۳	نقش حضرت علی (ع) و یارانش در تفسیر قرآن
۵۳	نقش برجسته علی علیه السلام در تفسیر قرآن
۵۵	الف: آگاهی علی (ع) از قرآن «از نگاه وحی»
۵۷	ب: آگاهی علی (ع) از قرآن (نگاه رسول الله (ص) و صحابه)
۶۰	ج: قرآن در نگاه علی (ع)
۶۱	د: تفسیر حضرت علی (ع)
۶۲	ه: مجموعه‌ای در علوم قرآنی منسوب به حضرت علی (ع)
۶۲	و: تفسیر قرآن از نگاه علی (ع)
۶۳	ز: نمونه‌هایی از تفسیر علی (ع)
۶۶	وجود منجی بشریت و بشارت در تفاسیر قرآن

فصل سوم

۶۸	مشخصات سوره و آیات قرآن
۷۵	ترتیب نزول سوره‌های قرآن
۷۹	ترتیب نزول سوره‌های قرآن
۷۹	ساختار قرآن کریم
۷۹	سوره
۸۰	آیه
۸۰	حزب
۸۱	تاریخچه رسم الخط قرآن و سیر و تحول آن
۸۲	تعریف رسم الخط
۸۲	خط قرآن
۸۳	حرکت‌گذاری و نقطه‌گذاری قرآن
۸۳	دیدگاه دانشمندان پیرامون رسم الخط قرآن
۸۵	نظریه مخالفین
۹۱	اعراب‌گذاری قرآن

فصل چهارم

۹۳	نکات علمی و پژوهشی در قرآن
۹۳	سه نکته درباره قرآن
۹۳	نکاتی درباره قصه‌های قرآن
۹۴	نکات تربیتی در قرآن کریم
۹۵	نکاتی در مورد سلامتی در قرآن
۹۶	نکات روانشناسی در قرآن

فصل پنجم

۹۸.....	نظریات دانشمندان غربی درباره قرآن
۹۸.....	قرآن از نگاه دانشمندان غربی
۱۰۲.....	رساله محمد رسول الله توسط تولستوی و ترجمه عطا ابراهیمی راد
۱۰۳.....	حضور قرآن در غرب
۱۰۳.....	دیدگاه‌ها
۱۰۵.....	بررسی دیدگاه‌ها
۱۰۶.....	نتیجه‌گیری
۱۰۶.....	اعجاز علمی قرآن و تأثیر آن بر دانشمندان غربی
۱۰۷.....	تأثیر قرآن در اروپا
۱۰۸.....	۱- پروفیسور کیت. ال. مور
۱۱۰.....	۲- تی. وی. انپرساود
۱۱۱.....	۳- پروفیسور موریس بوکای
۱۱۲.....	آمشاج از دیدگاه بوکای
۱۱۳.....	میزان ترشحات
۱۱۳.....	۴- مارشال جانسون
۱۱۴.....	جریان مسلمان شدن مارشال جانسون
۱۱۶.....	اعترافات دیگر دانشمندان جهان درباره اعجاز قرآن
۱۱۸.....	قرآن در نگاه سران کفر، دانشمندان و سیاستمداران
۱۲۱.....	اعترافات دانشمندان غربی در مورد هماهنگی دین به خصوص دین اسلام با علم
۱۲۳.....	بهداشت در اسلام از زبان دانشمندان بزرگ جهان
۱۲۴.....	زنان پزشک مسلمان
۱۲۴.....	طبابت وحشتناک اروپائیان قبل از آشنایی با اسلام
۱۲۵.....	بیمارستان سازی
۱۲۵.....	قرون وسطی و بیمارستان در اروپا
۱۲۶.....	وضعیت بیماران و بیمارستان‌های اسلامی در قرون وسطی
۱۲۶.....	داروسازی
۱۲۷.....	نجوم و ریاضیات و هندسه و جبر
۱۲۷.....	اختراعات و اکتشافات
۱۲۸.....	خدمات اسلام به اروپا (مقایسه‌ی بهداشت و طبابت مسلمانان با اروپاییان)
۱۳۵.....	تصاویر دانشمندان غربی

فصل ششم

۱۳۶.....	زندگینامه علما و دانشمندان (راوی احادیث تاریخ قرآن)
۱۳۶.....	شیخ طوسی
۱۳۶.....	نسب و خاندان شیخ طوسی

۱۳۶	القاب مشهور شیخ طوسی
۱۳۷	تحصیل و تجارب شیخ طوسی
۱۳۷	اساتید شیخ طوسی
۱۳۸	وفات شیخ طوسی
۱۳۸	ویژگی‌های شخصیتی شیخ طوسی
۱۳۸	تأسیس حوزه علمیه نجف
۱۳۹	آثار علمی شیخ طوسی
۱۳۹	شاگردان شیخ طوسی
۱۳۹	شیخ صدوق
۱۴۰	تولد و وفات
۱۴۰	وفات
۱۴۰	زندگی
۱۴۰	جایگاه علمی
۱۴۱	مشایخ و اساتید او
۱۴۱	شاگردان و راویان
۱۴۱	آثار شیخ صدوق
۱۴۲	شیخ حر عاملی
۱۴۲	اساتید وی
۱۴۲	شاگردان
۱۴۲	تالیفات
۱۴۳	وفات
۱۴۳	نمونه‌ای از آثار شیخ حر عاملی
۱۴۴	ابعاد شخصیتی شیخ حر عاملی (تصویر ۳)
۱۴۴	علامه مجلسی
۱۴۵	تحصیلات
۱۴۵	مناصب و مقامات اجتماعی علامه مجلسی رضوان الله تعالی علیه
۱۴۶	خدمات و برکات علامه مجلسی برای جامعه‌ی اسلامی
۱۴۷	ابن شهر آشوب
۱۴۷	دوران بزرگ‌سالی و سفرها
۱۴۸	استادان ابن شهر آشوب
۱۴۸	اسامی استادان وی
۱۴۸	شاگردان ابن شهر آشوب
۱۴۹	مهارت‌ها
۱۴۹	آثار چاپی
۱۵۰	شیخ کلینی
۱۵۱	اسما و القاب

۱۵۱.....	آموختن حدیث و هجرت به قم .....
۱۵۱.....	عزیمت به بغداد .....
۱۵۱.....	مقام شخصیتی و علمی .....
۱۵۱.....	کلینی در نگاه بزرگان تشیع .....
۱۵۲.....	کلینی در بیان عالمان اهل سنت .....
۱۵۲.....	آثار و تألیفات .....
۱۵۲.....	اساتید شیخ کلینی .....
۱۵۲.....	شاگردان و راویان .....
۱۵۲.....	اسامی شاگردان: .....
۱۵۳.....	وفات و مدفن .....
۱۵۳.....	ابوعبدالله زنجانی .....
۱۵۳.....	آغاز سفرهای علمی .....
۱۵۴.....	آثار و تألیفات .....
۱۵۵.....	سفر به مکه .....
۱۵۵.....	اساتید وی: .....
۱۵۵.....	آثار ابوالقاسم زمخشری .....
۱۵۵.....	محمد بن جریر طبری .....
۱۵۶.....	شخصیت طبری .....
۱۵۷.....	آثار طبری .....
۱۵۷.....	بررسی نوشته‌های طبری .....
۱۵۸.....	نحوه نگارش تاریخ .....
۱۵۸.....	سال نگارش تاریخ .....
۱۵۸.....	ادامه راه طبری .....
۱۵۸.....	ویژگی نوشته طبری .....
۱۵۹.....	منابع طبری .....
۱۶۰.....	منابع دیگر: .....
۱۶۰.....	موضع دینی در تاریخ‌نگاری .....
۱۶۰.....	نسبت تشیع به طبری .....
۱۶۰.....	ترجمه تاریخ طبری .....
۱۶۲.....	تصاویر علما و دانشمندان .....
۱۶۳.....	منابع .....